Adalet; Vazgeçemeyeceğimiz Temel Değer
Gönderen Kadir Hatipoglu - Mart 08 2020 21:13:47

يَآاَيُّهَا
الَّذِينَ
اَمَنُوا
كُونُوا
قَوَّامِينَ
بِالْقِسْطِ
شُهَدَاءَ
لِلَّهِ
وَلَوْ عَلَى
اَنْفُسِكُم&#16
18; اَوِ
الْوَالِدَي&#16
18;نِ
وَاْلاَقْرَ&#15
76;ِينَ اِنْ
يَكُنْ
غَنِيًّا
اَوْ
فَقِيرًا
فَاللهُ
اَوْلَى
بِهِمَا
فَلاَ
تَتَّبِعُوا
الْهَوَى
اَنْ
تَعْدِلُوا
وَاِنْ
تَلْوُا اَوْ
تُعْرِضُوا
فَاِنَّ
اللهَ كَانَ
بِمَا
تَعْمَلُونَ
خَبِيرًا "Ey iman edenler! Kendiniz, ana babanız ve en yakınlarınızın aleyhine de olsa Allah için şahitlik yaparak adaleti titizlikle ayakta tutan kimseler olun. (Şahitlik ettikleriniz) zengin veya fakir de olsalar (adaletten ayrılmayın). Çünkü Allah ikisine de daha yakındır (Onları sizden çok kayırır). Öyle ise adaleti yerine getirmede nefsinize uymayın. Eğer (şahitlik ederken gerçeği) çarpıtırsanız veya (şahitlikten) çekinirseniz (bilin ki) şüphesiz Allah,

yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır." (Nisa, 4/135) Ayet, adalet ve adaletin sağlanmasında uyulması gereken temel esaslara vurgu yapmaktadır. İnsanlığın ortak değeri olarak nitelendirebileceğimiz adalete, dinimizde de büyük değer verilmiş, bu ayette olduğu gibi değişik vesilelerle adaletin ayakta tutulması emredilmiştir. Adalet, kanun önünde herkesin eşitliği, kültür, bilgi ve statü farklılıklarından dolayı insanlara başka başka davranılmaması demektir. Öz bir ifadeyle adalet, insan niteliğine haiz herkese aynı derecede akraba, aynı derecede de yabancıdır. Onun merkezinde, sadece hak ve hakkaniyet vardır. Yüce dinimiz İslam’ın adalet anlayışı bu ve benzeri ayetlere göre şekillenmiştir. Bu anlamda İslam, istek ve heveslere yer vermemiş, sevgi ve nefretlere uymamış, akrabalık ve yakınlık bağlarına göre ayarlanmamış, zengin-fakir ayırımı gözetmemiş, kuvvetli ve zayıf ayırımı yapmamış, objektif kriterlere dayalı bir adalet anlayışı getirmiştir. Nitekim yukarıdaki ayette, bir taraftan müminler adaletin tahakkukuna katkıya davet edilirken, diğer taraftan da böylesi bir görevin ifasında göz önünde bulundurulması gereken kırmızı çizgilere dikkat çekilmektedir. Şöyle ki, davacı ile davalının, mağdur ile haksızlık yapanın etnik kökeni, inancı, siyasal düşüncesi, toplumsal statüsü, yakınlığı veya uzaklığı, adaletin gerçekleşmesinde etkin ve belirleyici ölçütler değildir. İslam’ın adalet anlayışında haksızlık yapan, başkalarını mağdur eden, canımızdan çok sevdiğimiz evladımız, anne-babamız dahi olsa, imanımızın gereği adaletin gerçekleşmesine katkı sağlarız. Bu katkı, yakınlarımızın aleyhine olsa da aynı tavrı sergileriz. Söz konusu tutumun, sıradan bir davranış ya da refleks olmayıp imanımızın bir gereği olduğuna gönülden inanırız. Sevgili Peygamberimiz, birçok hadisinde adaletin ve adil davranmanın önemini dile getirmiştir. Bir hadisinde; قال رسولُ اللَّهِ صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلَّم: « إنَّ المُقسِطينَ عِنْدَ اللَّهِ عَلى مَنابِرَ مِنْ نورٍ : الَّذِينَ يعْدِلُونَ في حُكْمِهِمْ وأَهليهِمْ وما وُلُّوا » رواهُ مسلم “Verdiği hükümlerde, ailesinin ve halkın yönetiminde adaletli davranan yöneticiler, kıyamet gününde Allah Teâlânın yanında nurdan yüksek koltuklar üzerinde otururlar.” (Müslim, “İmâre", 18) buyurarak, adil davranmanın Allah katındaki mükâfatını ifade etmiştir. Peygamberimiz (s.a.s) sadece sözde değil uygulamada da çok güzel örnekler sergilemiştir. Bu örneklerden biri şöyledir: Mekke’nin fethi esnasında, soylu bir kadın hırsızlık yapmış ve cezaya mahkûm olmuştu. Bu kadının affedilmesi için yakınları, Peygamber (s.a.s)’in sevdiği bir kişi olan Üsame b. Zeyd’i aracı kıldılar. Üsame, Hz.

Peygamber ile konuştu ve şu cevabı aldı: «أَ
تَشْفَعُ في
حَدٍّ مِنْ
حُدُودِ
اللَّهِ
تَعَالى ؟» ثم
قام فاحتطب
ثُمَّ قَالَ : «
إِنَّمَا
أَهلَكَ
الَّذينَ
قَبْلَكُمْ
أَنَّهمْ
كَانُوا إِذا
سَرَقَ فِيهم
الشَّرِيفُ
تَرَكُوهُ،
وَإِذا
سَرَقَ
فِيهِمُ
الضَّعِيفُ ،
أَقامُوا
عَلَيْهِ
الحَدَّ ،
وَايْمُ
اللَّهِ لَوْ
أَنَّ
فاطِمَةَ
بِنْبتَ
مُحَمَّدٍ
سَرَقَتَ
لَقَطَعْتُ
يَدَهَا » “Üsame! Seni Allah’ın koymuş olduğu herhangi bir cezanın uygulanmaması için aracılık yapar görmeyeyim.” Resûlullah (s.a.s), sonra bir konuşma yaparak şunları söyledi: “ Şüphesiz sizden önceki milletlerin mahvolmasının başlıca sebeplerinden birisi, içlerinden asil (soylu) bir kişi hırsızlık yaptığında onu (cezadan) affetmeleri, zayıf birisi hırsızlık yaptığında ise, ona ceza uygulamalarıdır. Allah’a yemin olsun ki, eğer hırsızlık yapan Muhammed’in kızı Fâtıma dahi olsa, onu da cezalandırırdım.” (Buharî, “Hudûd", 11; Ebû Dâvûd, “Hudûd", 4) Hz. Peygamberin bu tavrı, adaletin temininde önemli bir etken olan hukuk/kanun önünde herkesin eşitliği ilkesini göstermesi açısından önem arz etmektedir. Sonuç olarak belirtmek gerekirse; Kur’an-ı Kerim’e göre adaletin ölçüsü hakkaniyettir. Bir hak konusunda hüküm verilirken, hakkın kendi lehine hükmedilmesi hâlinde bundan memnun olan, fakat aleyhine hükmedilmesi durumunda bu hükmü tanımayan insanlar için
 اُولَئِكَ

هُمُ
الظَّالِمُونَ “işte bunlar zalimlerdir” (Nur, 24/48-51) denilmiştir. Bu itibarla kişisel menfaat temini, akrabalık, düşmanlık gibi hissi durumlar, taraflardan birinin soylu veya alt tabakadan olması, bedenî veya ruhî bakımdan kusurlu bulunması gibi ahlakî ilkeleri ilgilendirmeyen sebepler bir hakkın ihlalini, örtbas edilmesini ve sonuç olarak adalet ilkesinden sapmayı mazur gösteremez (Maide, 5/8; Nisa, 4/3; Âl-i İmran, 3/75). Zira وَلَوِ
اتَّبَعَ
الْحَقُّ
اَهْوَآءَ
هُمْ
لَفَسَدَتِ
السَّمَوَاتُ وَاْلاَرْضُ
وَمَنْ
فِيهِنَّ
بَلْ
اَتَيْنَاهُمْ
بِذِكْرِهِمْ فَهُمْ عَنْ
ذِكْرِهِمْ
مُعْرِضُونَ
 “Eğer hak onların keyfi arzularına uysaydı göklerin, yerin ve bunlarda bulu¬nanların düzeni bozulurdu.” (Mü’minun, 23/71) buyurularak, adaletin objektif esaslara oturtulmaması durumunda karşı karşıya kalınacak tehlikeye işaret edilmiştir.

Dr.Yaşar YİĞİT

islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler